

శ్రీరస్తు.

పాడడ నంద మజరీ
ప్రా కృ త శ బ్ద మం జ రీ

ఇది.

శ్రీకృష్ణరాయపండితులచే,
అజంతహలంతాదిభేదంబులు
స్పష్టముగాఁదెలియునట్లురచియింపఁబడి

వారియనుమతివలన
సరస్వతీ - తిరువేంగడాచార్యులచే
శ్రీమచ్చన్నపురవర్తినియగు
సరస్వతీనిలయము ద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రింపింపఁబడి
ప్రచురింపఁబడియె

౧౮౭౧సం॥ ఆగష్టు నెల

~~~~~  
Registered Copyright.  
~~~~~

శ్రీరామాయణము

శ్రీరామ.

—३५—

సిరిజాణ క్షవంశ హాలణ మో

శ్రీజానకీవల్ల భాయనమః

పాడుడసందమజరీ

ప్రా కృ త శ జ్జ మం జ రీ

అకారాంతఃపుంలింగోరామశబ్దః

ఏకవచనమ్.

బహువచనమ్

రామో

రామా

౧

దేరామ-దెరామో

దెరామా

సం

రామ

రామె-రామా

౨

రామెణ-రామేణ

{ రామేహి-రామేహి
రామేహీ }

౩

రామంస-రామాఅ

రామాణ-రామాణ

౪

రామాహితో-రా

రామాహితో-రామేహి

మంతో-రామాదో-

తో-రామాసుతో-రామె

రామాదు-రామా

సుతోరామాహి-రామె

ఓ-రామాడు - రా

హి-రామంతో-రామా

మా-రామాహి

దో-రామాదు-రామాఓ

రామాడు

౫

౨

ప్రాకృతశబ్దమంజర్యాం

రామంస	రామాణి, రామాణ	౬
-------	---------------	---

రామె, రామమి	రామెసు, రామెసు	౭
-------------	----------------	---

ఎంపకింణ-రుంద-ముడద,ంపహుదిణొ హూది.

పవంకృష్ణ రుద్ర ముకుంద ప్రభృతయో భవంతి

అకారాంతఃపుంలింగస్సర్వశబ్దః,

సంవో	సంవె	౧
------	------	---

దెసంవ, దెసంవో	దెసంవె,	సం
---------------	---------	----

సంవ	సంవె, సంవా	౨
-----	------------	---

సంవెణి, సంవెణ	సంవెహి, సంవెహి, సంవెహి	} ౩
---------------	------------------------	-----

సంవంస	సంవాణి, సంవాణ, సంవెసి	౪
-------	-----------------------	---

<div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> <p>సంవాహితో - సం వంతో-సంవాదో, సంవాదు- సంవా ఓ- సంవాడ-సం వా-సంవాహి</p> </div> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle; font-size: 4em; line-height: 1;">}</div>	<p>సంవాహితో - సంవెహి తో-సంవాసుతో-సంవె సుతో-సంవాహి- సంవె హి-సంవంతో-సంవాదో సంవాదు సంవాఓ-సం వాడ.</p>	} ౫
--	---	-----

సంవంస	సంవెసి-సంవాణి-సంవాణి	౬
-------	----------------------	---

సంవంధ-సంవంసి,	{	సంవేసు-సంవేసు	2
సంవంమి-సంవహి			

ఎంవ - ఇఅర కతిరాదినందాఉంజేఆ.

ఏవం ఇతర కతరాది శబ్దా ఉన్నేయాః

ఆకారాంతః పుల్లింగసోస్సనుపాశబ్దః-అస్యాపిక్విపభితి
 హ్రస్వప్రసంగాద్రామశబ్దవహ్రాపమున్నేయం॥

ఇకారాంతః పులింగో హరిశబ్దః

హరీ	{	హరీడ్, హరిండు, హరిణో,	1
హరీ			

దెహరి-దెహరీ	{	దెహరీడ్ - దెహరీండు - దె హరిణో - దెహరీ	సం

హ రి	హరిణో-హరీ	2
------	-----------	---

హరిణా	హరీహి-హరీహి-హరీహి	3
-------	-------------------	---

హరింస-హరిణో	హరీణ-హరీణ	4
-------------	-----------	---

హరిణో-హరీహితో	{	హరీహితో - హరీహితో - హరింతో-హరీదో - హరీ దు-హరీండు - హరీండు	5
హరింతో-హరీదో -			
హరీదు-హరిండు -			
హరీండు			

హరింస-హరిణో	హరీణ-హరీణ	6
-------------	-----------	---

ఏవంకవ్యాదయశ్శబ్దాః
ఇకారాంతఃపుంలింగోద్విశబ్దః
లింగత్రయేషుసమః

దొంణి-దువె-జంణి - } ఎంవఎంవ ౧
దుంణి-జింణి-దో-దె- }

దుదింటవి ఎంవఎంవ-ద్వితీయాప్యేవమేవ ౨

దొహి-దొహి-దొహీ-దెహి-దెహి-దెహీ ౩

దొంట్లా-దొంట్లా-దొంట్లా-దెంట్లా-దెంట్లా ౪

దొసుతో-దొహితో- దొంతో- దోదొ-దో }
దు-దొట-దొడ-దెసుతో-దెహితో-దెంతో } ౫
దెదో-దేదు-దేట-దేడ

దోట్లా-దొంట్లా-దెంట్లా-దెంట్లా ౬

దోసు-దోసు-దేసు-దేసు ౭

త్రిశబ్దోప్యేవమేవ త్రిలింగేషుసమః

లింణి౧-లింణి౨-తీహి-తీహి-తీహీ౩- లింట్లా-తింట్లా ౪-తీసు
తో - తీహితో-తింతో-తీదో-తీదు-తీంట్-తీంట్౫- లింట్లా
తింట్లా ౬-తీసు-తీసు ౭

ప్రావణ్యాదీకారాంతపుల్లింగశబ్దానాంతు - ప్రా

స్వందీమాత ఇతి సంబుద్ధా ప్రాప్త్యాంతరూపం - శేషమిదం
వదున్నెయం

ఉకారాంతఃపుల్లింగఃకారుశబ్దః

కారు	కారఁ-కారుఁ-కారవో-	౧
	కారుణో-కారు	
దెకారు-దెకారు	$\left\{ \begin{array}{l} \text{దెకారఁ-దెకారుఁ-దె} \\ \text{కారవో - దెకారుణో-} \\ \text{దెకారు} \end{array} \right\}$	సం
కారు	కారుణో-కారు	౨
కారుణా	$\left\{ \begin{array}{l} \text{కారుహి-కారుహి-కా} \\ \text{రూహి} \end{array} \right\}$	౩
కారుంస-కారుణో	కారుణ-కారుణ	౪
$\left\{ \begin{array}{l} \text{కారుణో, కారుహి} \\ \text{తో-కారుంతో-కా} \\ \text{రూదు-కారుంఁ-} \\ \text{కారుఁ} \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{కారుసతో - కారుహి} \\ \text{తో-కారుంతో - కారు} \\ \text{దో-కారుదు-కారుఁ-} \\ \text{కారుఁ} \end{array} \right\}$	౫
కారుంస-కారుణో	కారుణ-కారుణ	౬
కారుమి	కారుసు-కారుసు	౭

ఏవం గుర్వాదయః.

కొందుంస-కొంతు } కొంతారాణ-కొంతారాణ ౬
 ణో-కొంతారంస }

కొందుంమి-కొంరా } కొంరూస-కొంరూసు ౭
 రె-కొంతారంమి }

పూర్వఉపరివర్గ ఇతియు-క్షస్యోపరిపూర్వవర్ణః॥
 స్వయంభూప్రభృతీనాం-క్విప్-ఇతిహ్రస్వకృతే-కారు
 వత్ హపమున్నేయశంబుద్ధౌతుహ్రస్వాంతమేవ॥

ఋకారాంతః-పులింగల్గపితృశబ్దః.

పిఅ-పిఅరో } పిఅ-పిఅఓ-వఅవో- పిఉ } ౧
 ణో-పిఉ-పిఅరా }

దెపిఅ-దెపిఅర-దెపి } దెపిఅఉ-దెపిఅఓ-దెపి } సం
 అరో } అవో-దెపిఉణో-దెపి }
 ఊ-దెపిఅరా }

పిఅర } పిఉణో-పిఉ-పిఅరా-పి } ౨
 అరే }

పిఉణా-పిఅరేణ } పిఉహి-పిఉహి-పిఅరే } ౩
 పిఅరేణ }

పిఉంస-పిఉణో- } పిఅర-పిఅరాణ- ౪
 పిఅరంస-పిఅరా }
 య }

రమాఅ-రమాఇ-ర } రమా^౦ణ - రమాణ ౬
మాఎ

రమాఅ-రమాఇ - } రమా^౦సు-రమాసు ౭
రమాఎ

సర్వాశబ్దస్తు-ప్రా^౦యోణరమావత్ - షష్ఠీబహువ
చ నేతు-సం^౦వెసెఇతిడేసేమాదేశో^౦ఽధికః-

ఇకారాంతస్త్రీలింగో రుశశబ్దః

రుశు రుశు^౦ఓ-రుశుఉ-రుశు ౧

దెరుఇ { దెరుశు^౦ఓ-దెరుశుఉ-దె } సం
రుశు

రుశు^౦ రుశు^౦ఓ-రుశుఉ-రుశు ౨

రుశుఅ-రుశుఆ- } రుశు^౦హి-రుశుహి-రుశుహీ ౩
రుశుఈ-రుశుఎ

రుశుఅ-రుశుఆ-రు } రుశు^౦ణ-రుశుణ ౪
శుశు-రుశుఎ

రుశు,రుశుఆ-రుశు }
ఇ-రుశుఎ-రుశు^౦హి } రుశు^౦సుతో-రుశు^౦హితో- }
తో-రుశుంతో-రుశు } రుశుంతో-రుశుదో-రుశు }
దో-రుశుదు-రుశు } మ-రుశు^౦ఓ-రుశుఉ }
ఓ-రుశుఉ

రు-ఈ-అ-రు-ఈ-అ-రు }
ఈ-ఇ-రు-ఈ-ఎ } రు-ఈ-అ-రు-ఈ-అ ౬

రు-ఈ-అ-రు-ఈ-అ-రు }
ఈ-ఇ-రు-ఈ-ఎ } రు-ఈ-అ-రు-ఈ-అ ౭

ఈ-క-ర-ా-ంత్ర-స్త్రీ-లింగ-శ-బ్దాః.

గో-రి-అ }
గో-రి-గో-రి-అ-గో-రి-అ-గో-రి-అ } ౧

దె-గో-రి-దె-గో-రి-అ }
దె-గో-రి-దె-గో-రి-అ-దె-గో-రి-అ } ౨

గో-రి }
గో-రి-గో-రి-అ-గో-రి-అ-గో-రి-అ } ౩

అన్య-ద్రు-చి-వ-దు-వై-యం

తను-శ-బ్ద-స్థ-రు-చి-వ-త-స్థ-భ-య-ఉ-ద-ంత-త్వ-మా-త్ర-ం-వి-శే-ష-ః
జం-బూ-శ-బ్ద-సం-బు-ద్ధ-ప్రా-స్థా-ంత-మె-వ-రూ-ప-మ-న్య-త్స-
ర్వ-ంత-ను-వ-త్

మా-తృ-శ-బ్ద-స్థ - మా-తు-రా-యా-రా-ఇ-తి-క-మే-ణ-జ-న-నీ-దే-వ-
తా-ర్థ-యో-ర్-మా-తృ-శ-బ్ద-యోః, ఆ-ఇ-తి-ఆ-రా-ఇ-తి-చ-ఆ-దే-శే- మా-
ఆ-మా-రా- ఇ-త్యా-ది-రూ-పా-ణి-భ-వ-ంతీ-త్యు-భ-య-త్రా-పి-జా-
యా-వ-ద్యో-భ-య-ఇ-మ-న్త-తు-రి-త్వ-నే-న-అ-గౌ-ణ-స్యా-పి- మా-తృ-
శ-బ్ద-స్థ - ఇ-మ-దా-దే-శ-యో-గ్య-ధా-క్ర-మం- రు-చి-వ-త్త-ను-వ-
చ్ఛ-రూ-పా-ణి * గో-శ-బ్ద-స్థ-అ-డో-ఆ-ఈ-ఇ-త్యా-దే-శ-యో-స్త-
ను-వ-ద్రు-చి-వ-చ్ఛ-రూ-పా-ణి-సు-రై-శ-బ్ద-సు-రై-ఆ - ఇ-త్యా-ది-ర

౧౨

ప్రాకృతశబ్దమంజర్యాం

మావత్ * నాశబ్దస్తు-నాద్యావ ఇత్యవాదేశేణ త్వేచణా
వాఇత్యాదిరమావత్ ॥

ఇత్యజంతాః స్త్రీలింగాః

అథాదస్తనపుంసకలింగశబ్దాః

అకారాంతనపుంసకలింగోవనశబ్దః

వని

వనాణి-వనాఇ-వనాఇ

౧

దెవణి

దెవణాణి-దెవణాఇ-దెవణాఇ ౨

ప్రథమావద్ద్వితీయా-శేషం రామవత్

సర్వశబ్దస్తు

సంవ

సంవాణి-సంవాఇ-సంవాఇ ౧

ప్రథమావద్ద్వితీయా-శేషం పుల్లింగవత్

ఇకారాంతనపుంసకలింగోదధిశబ్దః

దహి-దహితి

దహీణి-దహీఇ-దహీఇ

౧

దెదహితి

{ దెదహీణి-దెదహీఇ-
దెదహీఇ }

సం

శేషం కవిశబ్దవత్

గ్రామణీశబ్దోదధిశబ్దవత్

హలంతపులింగశబ్దాః

గోధుక్-ఆనడుహ-ఇత్యాదిహలంతథాతుశబ్దానాం
హలోగిత్వగాగమె-గోధు-హేమాఇత్యాదిరామవత్ *
సుదిక్-శబ్దస్యఅథాతుత్వాంతహలోశధూదీఇతి- అంత్య
హలోలోపెనుదీఇత్యాదిహరివత్ ||

రైఫాంతఃపులింగశ్చత్వశబ్దః-

చడిరో-చంతారో-చంతారి-౧-౨-చడిహి - చడి
హి-చడిహి ౩-చడిణ్ణి-చడిణ్ణి ౪- చడిహితో -చడి
తో,చడిదో-చడిదు,చడిఓ-చడిఉ-చడిసుతో-చడిహి
తో౫-చడిణ్ణి-చడిణ్ణి ౬-చడిసు,చడిసు,చడిసు,చడిసు

మకారాంతఃపులింగఃకింశబ్దః

కో	కె- కా	౧
కం	కా	౨
కేణా-కేణ-కేణ	కేహి-కేహి-కేహి	౩
కాస-కంస	కేసి-కాణ-కాణ	౪
కింతా-కీస-కీహో -	కాహితో-కేహితో- కా	౫
కాహితో-కంతో -	సుతో-కెసుతో-కాహి -	
కాదో-కాదు-కాఓ	కేహి-కంతో-కాదో-కా	
కాఉ-కా-కాహి	దు-కాఓ-కాఉ	

చతుర్థీ-వత్-షష్ఠీ

అంసి-ఇమంసి-ఇమసి } ఏసు-ఏసు-ఇమేసు-ఇమేసు ౭
ఇహ

సకారా న్తఃపుంలింగోరాజశబ్దః

రాఆ-రాఓ-రాఆ } రాఆ-రాఆణ-రాఇణో- } ౧
ణో-రాఆణ రాఆణో-రాఆణాణో-

దెరాఆ-దెరాఓ- } దెరాఆ-దెరాఆణ,దెరా }
దెరాఆణ-దెరాఆ ఇణో-దెరాఆణో-దెరా } న
ణో ఆణాణో

రాఅ-రాఇణ-రా } రాఆ-రాఏ-రాఆణ-రాఆ }
ఆ } ణె-రాఇణో-రాఆణో-రా } ౨
ఆణాణో

రంణా-రాఇణా- } రాఈహి-రాఈహి-రా }
రాఏణ-రాఏణ-రా } ఈహి-రాఏహి-రాపహి } ౩
ఆణెణ రాఆణెణ రాపహి-రాఆణెహి-రా
ఆణెహి-రాఆణెహి

రంణో-రాఇణో- } రాఆణ-రాఆణ-రాఇణ }
రాఆణో-రాఆణా } రాఈ-రాఆణాణ-రా } ౪
ణో-రాఆంస-రా ఆణాణ
ఆంస

రంణా-రాశ్శణా -
రాత్రణా-రాత్రణా
ణా - రాత్రహితో
రాత్రహితో-రాత్రదో
రాత్రదు-రాత్రదీ -
రాత్రడ-రాత్ర-రా
త్రహి-రాత్రణాహి
తో-రాత్రణతో -
రాత్రణాదో-రాత్ర
ణాదు-రాత్రణాదీ-
రాత్రణాడ-రాత్ర
ణా-రాత్రణాహి

రాత్రహితో - రాత్రహితో
రాత్రహితో-రాత్రహితో
రాత్రహి-రాత్రహి-రాత్రహి
తో-రాత్రదో-రాత్రదు,రా
త్రదీ-రాత్రడ-రాత్రణాసు
తో-రాత్రణాసుతో-రాత్ర
ణాహితో-రాత్రణాహితో
రాత్రణాహి-రాత్రణాహి-
రాత్రణాతో-రాత్రణాదో
రాత్రణాదు-రాత్రణాదీ -
రాత్రణాడ-రాత్రహితో
రాత్రహితో-రాత్రహితో -
రాత్రదో-రాత్రదు -రా
త్రదీ-రాత్రడ

చతుర్థీవత్ పక్షీ

౬

రాని-రాత్రహి-
రాత్రహి-రాత్రణా -
రాత్రణాని

రాత్రహి - రాత్రహి-రాత్ర
హి-రాత్రహి-రాత్రహి -
రాత్రహి

సకారాంతఃపుంలింగ ఆత్మశబ్దః

అంపా-అంపో-అం పాణో	}	అంపా- అంపాణా - అ పాణో-అంపాణాణో	}	౧
----------------------	---	-----------------------------------	---	---

దెఅంప దెఅంపో - దెఅంపాణా - దెఅ ంపాణో	}	దెఅంపా-దెఅంపాణా- దెఅంపాణో దెఅంపా ణాణో	}	సం
---	---	---	---	----

అంప-అంపా		{ అంపె-అంపా-అంపాణె- అంపాణా - అంపాణో- అంపాణాణో	}	౨
----------	--	---	---	---

అంపణా-అంపణీఆ అంపణృఆ-అంపెణ అంపెణ-అంపాణె ణ-అంపాణేణ	}	అంపెహి- అంపెహి - అ ంపెహి-అంపాణేహి - అ ంపాణేహి-అంపాణేహి	}	౩
---	---	--	---	---

అంపంస - అంపా ణంస - అంపాణో అంపాణాణో	}	అంపాణ-అంపాణ - అం పాణాణ - అంపాణాణ	}	౪
--	---	-------------------------------------	---	---

అంపానో-అంపా	అంపాసుతో-అంపెసుతో
నానో-అంపాహి	అంపాహితో-అంపెహి
తో-అంపంతో-	తో-అంపాహి-అంపెహి
అంపాదో-అంపా	అంపంతో-అంపాదో-అం
దు-అంపాఓ-అం	పాదు-అంపాఓ-అంపా
పాఠ్-అంపా-అం	ఠ్-అంపానాసుతో-అం
పాహి-అంపానా	పానెసుతో-అంపానా
హితో-అంపానా	హితో-అంపానాహి-అం
ంతో-అంపానాదో	పానెహి-అంపానంతో-
అంపానాదు-అం	అంపానాదో-అంపానా
పానాఓ-అంపా	దు-అంపానాఓ-అంపా
నాఠ్-అంపానా-	నాఠ్
అంపానాహి	

చతుర్థీవత్

౬

అంపె-అంపంమి-	అంపెసు-అంపెసు-అం
అంపాణే-అంపా	పాణేసు-అంపాణేసు
ణంమి	

అత్రీవాన్తభస్మనివ ఇతివత్స్వస్యవైకల్పికత్వాత్ ప
 యైమనయామితి-అథస్థితమకారలోపే-శిష్టస్యద్విత్వే
 పూర్వస్యసంయోగ ఇతిహ్రస్వేచ-హతోఇత్యాదీని
 రూపాణిపూర్వవద్వేద్యాని-టోవాన్తనోణియాణిఇతి

ఇత్యాదేశయోరాత్తశబ్దస్యవవిధానాత్ - అన్యేషాం
 మూర్ధక్ సుకరక్ ప్రభృతీనాంతోనస్తః - అనాలంకృ
 యాఆత్మవద్వేదితవ్యా * కరిక్-శశిక్ ప్రభృతీనాం -
 అంత్యహలోలోపేహరిశబ్దవదేవరూపాణి * సుకకుప్
 శబ్దస్యతుహరిఃతుతకుభిత్వం త్యహలోహత్వే - సుకకు
 హూఇత్యాదిరామవద్రూపాణిసంభవంతీతిదిక్

దకారాంతఃపుంలింగోయచ్ఛబ్దః

జో	జే	౧
జ	జే-జా	౨
జణ-జేణ-జేణి	జేహి-జేహి-జేహీ	౩
జాన-జంన	జేసి-జాణ-జాణ	౪
జంన్యా-జాహింతో- జంతో-జాదో-జా దు-జాఓ- జాడ - జా-జాహి	జాసుతో-జేసుతో-జాహి తో-జేహితో-జాహి- జే హి-జంతో-జాదో- జాదు జాఓ-జాడ	౫
చతుర్థీవత్		౬

జంధ-జంసి-జంమి- జహి-జఇతి-జాహి జాహీ	జేసు-జేసు	౭
---	-----------	---

పఱి	పప-పఱ	౨
పఱిణా-పిపఱి, పపఱి	పిపహి-పపహి-పపహి	౩
సె-పఱంస	సి - పిపసి- పఱిణ-పఱిణ	౪
<p>ఎంతో-ఎంతాహే- పఱిహితో - పఱ ంతో-పఱిదో - పఱ దు-పఱిగు-పఱిడు-పి ఱ-పఱిహి</p>	<p>పఱిసుతో- పిపిసుతో - పి ఱిహితో-పిపహితో- పఱ హి-పపహి-పఱింతో -పఱ దో-పఱిదు-పఱిగు-పఱిడు</p>	౫
చతుర్థి వత్		౬
<p>పింధ-పఱిమి - పఱి మి-ఇఱిమి - పఱింసి</p>	పిపిసు-పపసు	౭

గరుష్కరుత్పత్తిభృతీనామంత్యహలోలౌక - గురువ
ప్రాపాణే-సమున్నయాని * భవన్మహచ్ఛబ్దయోస్తు
శత్రంతభవచ్ఛబ్దస్యతు-హయామాణౌ- హయాన్తౌ-ఇ
త్యాదిరామవదేవ* పావృత్తశబ్దస్య-శరత్పావృ
పుంస్యవవక్ష్యామితి-వృత్తికారవచనాత్పుష్కరింగతా -

అయాందిక్పాప్రీవ్యపీత్యంతహలస్సత్వై రుత్వాదిపాతా
దుత్వేచ-పాపుసో-ఇత్యాదిరామవత్. *

షట్శబ్దస్య- అంత్యహలోలోపే - ఛత్ షట్చ్ఛమీ
త్యాదిసూత్రైః శోధ్యః ఛత్వే

ఛా ౧

ఛా-ఛే ౨

ఛేహి-ఛేహి-ఛేహీ ౩

ఛ్వా - చ్చ్వా ౪

ఛానుత్-ఛేనుత్-ఛాహి
త్-ఛేహి-త్ - ఛాహి-ఛే
హి-ఛంత-ఛాదో- ఛాదు
ఛాఓ-ఛాఓ

ఛంహ్ - ఛంహ్ ౫

ఛేసు-ఛేసు ౬

మనస్-యశస్-మహస్-తేజస్-ఇత్యాదీనాంస్సమ
దామశిరోసభానరీతిపుంస్త్వై అంత్యహల్లోపేచ - మణో
జసో-మ-పాహ-తపో-తేజో-ఇత్యాదిరామవద్రూపాణి
సమున్నయాని - * ధనుశ్శబ్దస్య- ధనుషోవాఇత్యంత్య
హలోవైకల్పికై-హత్వేలోపేచ-క్రమాధ్ధణు-పాహ-ధ
ణూ-ఇత్యాదీని-రామవద్దురువచ్చరాపాణి

అహ-అమూ అమవో-అమఁ-అమఉ-
అమణో-అమూ } ౧

అము అముణో-అమూ ౨

అముణా అమూహి-అమూహీ- అ
మూహి } ౩

అముంస-అముణో- అమూణ-అమూణ ౪

అముణో - అమూ
హితో - అముంతో
అమూదో - అమూ
దు- అమూఁ - అ
మూఉ }
అమూసుతో - అమూహి
తో-అముంతో- అమూదో
అమూదు- అమూఁ - అ
మూఉ } ౫

చతుర్థీవత్ ౬

అలిమి - ఇలిమి-అ
ముమి }
అమూసు-అమూసు ౭

అహద్వాసునా-జా-ఇఅయా-మా- ఇత్యేవ ప్రథమ
సప్తమ్యైకవచనయోర్విశేషః॥

శిష్టంగురువత్

ఇతిహాలస్తాఃపుల్లింగాః

ఉపాసహ-దిక్-గీర్-ధూర్-పూర్-ఇత్యాదిహల నస్త్రీలింగశబ్దానాం అవిద్యుతి స్త్రీయామాదితి అంత్యహల ఆత్మే-సర్వాపి ప్రక్రియారమావత్-చతుర్ శబ్దః స్త్రీన పుంసకయోః పుంవత్ ||

మకారా నస్త్రీలింగశబ్దః

కా కీట-కీడ-కీట-కాట-కాడ-కా ౧

క కీట-కీడ- కీ-కీట-కాట - } ౨
కాడ-కా

కీట-కీడు, కీట-కాట- } కీహీ-కీహీ-కీహీ-కాహీ } ౩
కాథ-కావ కాహి-కాహి

కీం-సే-కీ-సా-కీస - } కేసి-కాసి-కాణి-కాణి ౪
కీట-కీట-కీథ-కీవ -
కాట-కాథ-కావ -
కాస

కీట-కీట-కీథ-కీంవ - } కిహిత్-కిహిత్-కిహిత్ } ౫
కాట-కాథ-కావ-కీ
హిత్-కింత్-కీ
దో-కీదు-కీట-కీడ- కాసు
హిత్-కాహిత్-కంత్-
కాహిత్-కంత్- కాదో-కాదు-కాట-
కాదో-కాదు-కాట, కాడ
కాడ

చతుర్థీవత్ పఠ్యే

౬

కింఱ-కిఱిఱ-కింప-కా	} కింసి-కింసు-కాసి-కాసు	2
ఱ-కాఱి-కాప-కాహి		

మకారాంతస్త్రిలింగఇదమశబ్దః

ఇమీ-ఇమా-ఇమిఱ,	} ఇమీఁ-ఇమీఁడ-ఇమీ- ఇమీ	} ౦
ఇఱి		

ఇమి-ఇమ-ఇ- ఇణ,	} ఇమీఱ-ఇమీఁ-ఇమాఁ-ఇ	} ౧
ఇమీఁ-ఇమీఁడ-ఇమీ		

ఇమీఱ-ఇమీఱ-ఇమీ	} ఇమీహి- ఇమీహి - ఇమీ	} 3
ఇ-ఇమీఎ-ఇమాఱ -		
ఇమాఇ- ఇమాఎ -		
ఱ ఇఱి-ఇఱి		

సే-ఇమీఱ-ఇమీఱ -	} సీ-ఇమేసీ- ఇమీణ- ఇమీ	} ౪
ఇమీఇ, ఇమీప, ఇమా		
ఱ-ఇమాఇ- ఇమాఎ		

ఇమీఅ-ఇమీఅ-ఇమీ	
ఇ-ఇమీవ-ఇమాఅ -	
ఇమాఇ- ఇమావ -	
ఇమీహితో - ఇమిం	ఇమీసుతో-ఇమీహితో-ఇ
తో - ఇమీదో- ఇమీ	మింతో-ఇమీదో-ఇమీదు-
దు-ఇమీఓ-ఇమీఉ-	ఇమీఓ-ఇమీఉ- ఇమాసు
ఇమాహితో . ఇమ	తో-ఇమాహితో - ఇమిం
ంతో-ఇమాదో - ఇ	తో-ఇమాదో- ఇమాదు -
మాఓ-ఇమాఉ	ఇమాఓ-ఇమాఉ

చతుర్థీ వత్

౭

ఇమీఅ-ఇమీఅ-ఇమీ	
ఇ-ఇమీవ-ఇమాఅ -	ఇమీసు-ఇమీసు - ఇమాసు
ఇమాఇ-ఇమావ-ఇ	ఇమాసు-అప-అసు
హ	

గరిమక-లఘివక-చహిమక-ఇత్యాదీనామిమంబి
జంతశబ్దానాం- (స్త్రీ)యామిమాంజలింగాఇతిమాప్రేణవి
కల్పేరస్త్రీత్వే-బహుళాధికారాదంత్యహల్లోపేచ-గరి
మా-శహిమా-మహిమా-ఇత్యాదిమావత్ * పుంస్త్రై
తు-గరిమో-శహిమో- మహిమో ఇత్యారామవత్ *
యత్తచ్ఛబ్దా- స్త్రీలింగ కిమశబ్దవదున్నెయా॥

పతచ్ఛబ్దము

వస-ఇణమో-ఇణ - } వశూ-వశూఉ-వశూ - వ }
 వసా-వశూ } శూల-పలూ-పలూఉ-పల } ౧

పరి-పత్రి

ఏకైక-ఏకైక - ప } పసిహి-పక్షహి- పక్షహి }
 ఈ-ఏకైక-ఏకైక } పక్షహి - ఎకహి-ఎకహి } ౩
 ఏకైక - ఏకైక } ఏకహి

సె-ప క్షుల-పక్షుల, } సీ-విక్షుణ్ణి-విక్షుణ్ణ-పక్షిణి }
 విక్షుణ్ణ-పక్షు-పక్ష } పక్షిణి } ౪
 ల-పక్షిణ-పక్షిణ

వీక్షుల-వీక్షుల - ప
 య-ప-య-ప-య, } ఏక్షుతో-ఏక్షుతో, ప
 పయ-పయ - ఏక్షు క్షుతో-పయతో-పయదు-
 యో-పయతో- ప ఏక్షుడు-ఏక్షుతో - ప
 యతో పయదు - ప యో-పయతో- పయతో
 య-ఏక్షుడు- పయ పయదు-ఏక్షుడు-పయడు
 యో-పయతో-ప } ఏక్షుతో-ఏక్షుతో, ప
 యతో-పయదు-ఏక్షుడు క్షుతో-పయతో-పయదు-
 పయడు

ఏకాఽ-ఏకాఽ - ఏ } ఏకాఽ-ఏకాఽ-ఏకాఽ - } ౭
 ఈ-ఏకాఽ, ఏకాఽ, ఏకాఽ
 ఏకాఽ-ఏకాఽ

ఆత్మవిధాయకశాస్త్రీయవిద్యతీతి పర్యహసాద్వి
 ద్యచ్ఛబ్దస్యాంత్యహలూహాపే- ద్యయ్యార్యాంజితద్వ
 కారస్యజత్వే- శేషాదేశస్యా-హూహోబూరితి తస్యై
 వద్విత్వేచ* విజ్ఞా * ఇత్యాదితనువత్-కులాదిపాతా
 ద్వైకల్పికపుంస్త్రీతువిజ్ఞా - ఇత్యాదిగురువత్* అప్
 శబ్దస్యాంతహలఽత్యై-తస్యనిత్య బహువచనత్వాత్ *
 ఆఽ * ఇత్యాదీనిరమాశబ్దబహువచనవద్రూపాణ్యూ
 హ్యని* డిక్ శబ్దస్యతు- అంత్యహలస్స త్యైదిసా, ఇత్యాది
 రమావదేవప్రక్రియా* ఆశీశ్శబ్దే- శసానిషీతివైకల్పిక
 సత్వే-శితిదీఘ-ఇతి పూర్వస్యేకారస్యదీఘ-చ-ఆసే
 సా-ఇత్యాదిరమావత్* సత్వాభావే- అవిద్యతీతిశాస్త్రై
 ణ-ఆత్వే-ఆసేఽ, ఇత్యాదిరమావదేవ* అదశ్శబ్దేప్రథమైకవ
 చనై-అహేతియాపమాత్రమధికంఅన్యత్సర్వంతనువదేవ.

ఇతిహలన్తాఃస్త్రీలింగాః

అథహలస్తనపుంసకలింగాః

మకారాస్తనపుంసకలింగఇగమ్శబ్దః

ఇద - ఇణ	ఇమాణి ఇమాఇ-ఇమాఇ	○
ఇద-ఇణ-ణ	ఇమాణి-ఇమాఇ-ఇమాఇ	} ౨
	ణాణి-ణాఇ-ణాఇ	

శేషంపులింగవత్

మకారాస్తనపుంసకలింగఃకిమ్శబ్దః

కాణి-కాఇ-కాఇ	○
--------------	---

ప్రథమావద్వితీయా-శేషంపుల్లింగవత్

దకారాస్తనపుంసకలింగోయచ్ఛబ్దః

జాణి-జాఇ-జాఇ	○
--------------	---

ప్రథమావద్వితీయా-శేషంపుల్లింగవత్

తచ్ఛబ్దస్తు

తాణి-తాఇ-తాఇ	○
--------------	---

ప్రథమావద్వితీయా-శేషంపుల్లింగవత్

ఎతచ్చబిస్తు

ఎస్-ఇన్-మో-ఇన్-
 ఎఱ
 ఏఱని-ఏఱి-ఏఱ

పాఠ పాఠి-పాఠి-పాఠి ౧

శేషంపుల్లింగవతో

పట్టుబడిస్త్రీమనమః-శిరస్-నభస్-శబ్దయోః-అదా
మశిరోనభోనరీతి పయిదాసాన్నపుంసకత్వే వనవద్రూ
పాణి॥ పయస్-తమస్-సుమనస్-పతి-తమ-సుమణ- ఇతి
దృశ్యతఇతిశాస్త్రైః-త్రయాణామేషాంనపుంసకత్వం-
ధనుశ్శబ్దస్యాంత్యహత్వతల్లోపయోఃక్రమాద్వనవత్తుభువ
చ్చరూపాణివేద్యాని

అదృశ్యము

అమలి-అహ-అము అమూణి-అమూఇ-అమూఇ ౧

అను-అను అ అనూని-అనూని-అనూని ౨

సర్వేషామేషాంనపుంసకలింగానాంతృతీయాదివిభ్ర
క్రిష్ణస్వస్వలింగవదూకపాణి॥

శ్రీహరి స్తనపుంగకలింగాః

యుష్టదస్త్య చ్ఛబ్దావలింగావితికెచిత్ - విశేష్యలింగా
విత్యవరై-పక్షద్వయేపితుల్యాన్యేవరూపాణి॥

యుష్టచ్ఛబ్దః

తువ - తు - తుమ - తుహ

భే-తు^०భ్యే-తు^०స్యై - తుం^०ప^०వా }
ఉం^०ప^०వా - తుభ-తు^०మె - తు }
ం^०రౌ-తు^०స్వా - తుం^०ర్ము }

తుమె-తుప-తువ,తు^० }
తు^०వ-తుహ }

వో-భే-తుం^०భే - తుం^०ప^०వా }
ఉం^०ప^०వా - తుంభ-తు^०స్యై-తు }
ం^०రౌ-తు^०స్వా - తుం^०ర్ము }

భే-తె-దె-దీ-తుమ }
తుమఇ-తుమవి,తఇ }
తఎ-తుమాఇ,తుమే }

భే-తుం^०భేహి- ఉం^०భేహి - }
తుం^०ప^०హి-ఉం^०ప^०హి- తు }
ం^०స్యైహి-తుం^०స్యైహి-తు }
ం^०రౌహి - ఉం^०స్యైహి - }
ఉం^०రౌహి }

తుంభ-తుంస్త్వా-తు
ంర్పు- ఉంభ - ఉ
ంస్త్వా-ఉంర్పు-ఉల్ప
తగ్గ- తుహ-తుహ -
శువ- తుమ-తుమే -
తుమాగ్గ- తుమో -
దె-తె-దీ-తు-గ్గ - ఏ

తుమ్మాణ-తుమ్మాణ-తుం
భాణ-శుంభాణ-తుంర్పూ
ణ-శుంర్పూణ-తుమాణ -
తుమాణ-తువాణ-తువా
ణ-తుహాణ-శుహాణ - శు
ంభ-తుమ్మా-తుంర్పు-తు
ంభ - తుంస్త్వా-తుంర్పు
వో-భే-శువా

తుంభ-తుంస్త్వా-తు
ంర్పు-తుహింతో,త
గ్గ - తక్కుహింతో-
తగ్గంతో-తక్కుదో -
తక్కుదు- తక్కుంబు-
తక్కుడు - తువాహి
తో-తువంతో - తు
వాదో- తువాదు -
తువాబు-తువాడు-
తువా- తువాహి -
తుమాహింతో- తు -
మంతో-తుమాదో-
తుమాదు - తుమా

తుమ్మాహింతో- తుమ్మేహి
తో-తుమ్మాసుంతో, తుమ్మే
సుంతో-తుమ్మాహి- తుమ్మే
హి - శేషంపంచమ్యేకవ
చనంతే ||

ఉంస్త్వాంతో-ఉమ్మాదో-
ఉమ్మాదు- ఉంస్త్వాబు- ఉ
ంస్త్వాడు - ఉల్పహింతో-ఉ
ంబహింతో- ఉమ్మాసుంతో
ఉంబసుంతో - ఉమ్మాంతో
ఉల్పదో ఉంబందు - ఉ

ఓ-తుమాడ - తు
 మా-తుమాహి-తు
 మాహితో - తుహ
 ంతో-తుహదో-తు
 హదు - తుహోఓ -
 తుహోడ-తుహో-తు
 హహి - తుంభాహి
 తో-తుంభంతో, తు
 ంభాదో-తుంభాదు,
 తుంభాఓ - తుంభా
 డ-తుంభా-తుంభా
 హి, తుంష్టాహితో,
 తుంష్టాంతో - తుం
 ష్టాదో, తుంష్టాదు
 తుంష్టాఓ, తుంష్టా
 డ, తుంష్టా, తుంష్టా
 హి, తుంఝాహితో
 తుంఝాంతో - తు
 ంఝాదో - తుంఝా
 దు-తుంఝాఓ - తు
 ఝాడ - తుంఝా -
 తుంఝాహి

ఆ ఓ-ఉఆ డ-ఉంఆ హి
 వా - తుష్టాహితో -
 తుంఆ సుతో - తుంష్టాసు
 తో-తుంఆహి - తుంష్టాహి
 తుంఆంతో - తుంష్టాదో-త
 ఆదు-తుంఆఓ - తుంఆ
 డ-తుంభాహితో - తుంభే
 హితో-తుంభాసుతో - తు
 ంభేసతో-తుంభాహి - తు
 ంభేహి-తుంభంతో - తు
 ంభాదో-తుంభాదు - తు
 ంభాఓ - తుంభాడ - తు
 ంష్టాహితో - తుంష్టేహి
 తో-తుంష్టాసుతో - తు
 ంష్టేసుతో-తుంష్టాహి -
 తుంష్టేహి-తుంష్టాంతో -
 తుంష్టాదో-తుంష్టాదు -
 తుంష్టాఓ-తుంష్టాడ-తు
 ంఝాహితో - తుంఝేహి
 తో-తుంఝాసుతో - తు

ం ర్ఘోసుతో-తుం ర్ఘాహి-
తుం ర్ఘోహి-తుం ర్ఘంతో-
తుం ర్ఘాదో-తుం ర్ఘాదు -
తుం ర్ఘాదీ-తుం ర్ఘాడౌ

} ౫

చతుర్థీ వత్

౬

తుమవి-తద-తవి-తు
మాఇ-తుమే-తుమి

తు హోసు-తు హేసు-తు వే
సు,తు వేసు-తు మేసు - తు
మేసు-తు భేసు-తు భేసు-తు
ం మ్నైసు-తు మ్నైసు-తుం ర్ఘో
సు,తుం ర్ఘోసు,తూసు,తూ

} ౭

సు

అస్త్వచ్ఛబ్దః

లింష్టి-హ-లిహలి
లిహ-లిహని,లిమి
మ-ణే-ణి-మి-మిమ
మమ-లింమి-లిహ-
లింష్ట-లింష్టా

భే-వలి-లిమె-లి హేమా,లిహం

లింష్టే-లింష్టా-లిష్టాణే

మి-మి-మమాఇ-
మప-మే-మమ-ణే-
మలి-మమప

ణే-లింష్టేహి-లింష్టాహి
లింష్టేహి-లింష్టాహి - లి
ష్టాహి- లింష్టేహి - లి
ంష్టాహి-లింష్టా-లింష్టా

} ౮

అన్వ-మన్రు- మ
 ర్ను-మన్-మహ -
 మహ-మే- అహ-
 మమ

అహ-అన్వ, అన్వ-
 అన్వ-మమాణ-మమాణ -
 మహాణ-మహాణ-మన్రు
 ణ-మన్రుణ-మన్రు - అ
 అన్వ-ణే-ణో

మ-ఈహితో- మన్-
 తో-మ-ఈదో-మ-ఈ
 దు-మ-ఈం-మ-ఈ
 డ-మమాహితో, న
 మన్తో-న మాదో-
 మమాదు-మమాడు,
 మమాడ-మమ-మ
 మాహి, మహాహితో
 మహాన్తో, మహాదో
 మహాదు-మహాం-
 మహాడ-మహా- మ
 హాహి- మన్రుహి
 తో-మన్రున్తో -
 మన్రుదో, మన్రు
 దు-మన్రుం- మన్
 ర్నూడ-మన్రు- మ
 ర్నూహి

అన్వహితో - అన్వహి
 తో, అన్వసుతో - అన్వ
 సుతో-అన్వహి - అన్వ
 హి- అన్వన్తో-అన్వ
 దో-అన్వదు- అన్వం
 అన్వడ- మమాహితో
 మమేహితో- మమేసుతో
 మమాహి- మమేహి- మ
 మన్తో- మమాదో - మ
 మాదు-మమాడు- మమా
 డ

(30)

ప్రాకృతభాషాయామ్

ఋ - ౠ - ౡ - ౢ - ఐ - ఔ - ఙ - ఞ - శ - ష

ఏతే దశవర్ణా నప్రయుజ్యంతే

తదుక్తం హేమచంద్రేణ॥ శ్లో॥ ఋ ౡ వర్ణౌ హ్రస్వదీ
ర్హవై జాద్యావనునాసికా । శషావేతేదశో నాస్మ్యః
ప్రాకృతౌక్తిమసర్వదేతి.

అస్యాంభాషాయాం ద్వివచనస్య బహువచనం, చ
తుర్థీవిభక్తైష్ఠవీవిభక్తిశ్చభవతి । తదుక్తం ప్రాకృతప్ర
కాశే-ద్వివచనస్య బహువచనం, చతుర్థ్యాష్ఠవీతి.

